

# KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1881.

Kolozsvár, szombat, május 21

A „KELET” előfizetési díja:

|                                           |              |
|-------------------------------------------|--------------|
| Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva | 16 frt.      |
| Egész évre                                | 8 „          |
| Fél évre                                  | 4 „          |
| Negyedévre                                | 2 „          |
| Egy óra helyben                           | 1 frt 50 kr. |

Egyes szám ára 6 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői és kiadói szállás: 12-ik szám.

Hírlapok nem adóznak vissza.

## Tizenegyedik évfolyam.

KOLOZSVÁR, 1881. máj. 20.

(Dr.) A mi most Muszkaországban készül — minden jel arra mutat — eddig alig sejtett szörnyiségeket fog felszínre hozni, s a mivelt Európa népei elámulva szemlélhetik majd, hogy kikkel lakott főszomszédságban, tilt egy azon tanácskozó asztal mellett, s kikkel kötött, mint megfelelő féllel, a társadalmi és állami rend közös alapján szerződéseket, melyeknek legerősebb sanctiója az adott szó szentségében rejlött.

Az eddigi Muszkaország is mutatott fel különös sajátságokat, de a melyeket hajlandók valánk az államrend, társadalmi szokások, természeti viszonyok, s kulturabeli csekélyebb fejlettség következményeinek tekinteni. A vak engedelmeség ama mértéke, mely ugy szólván minden önjogosság nélkül valónak mutatja az orosz népet, ugy tűnt föl, mint föltétlenül hódolat az imádott „atyuska” iránt; a bamba türelmesség, melylyel a nép szó nélkül hagyta, a tisztviselők százezrei által, magát bőreig nyíratni, a miveletlenség természetes consequentiájának vala tekinthető, s hogy ily viszonyok közt, s a földi élet e nyomorai közt a jobb világ hite képzelhetetlen secták alakítására indítá e félbarmokat, már-már nem is igen tűnt föl, sőt magától érthető dologként járta Európa előtt.

Igaz, már ezek is elég ok lehettek volna arra, hogy a műveltebb népek minden közösséget elutasítsanak maguktól evel a tömeggel, — de hát, régi példaszó, hogy, ha ló nincs, a számar is jó s az önzés nem válogatós az eszközökben...

Egyszer azonban ez a birka-sereg is kezdett mozgolódni, s hogy szörnyű állapotáról figyelme elfordíttassék, a panslavismus jelszavát találták ki számára s értérsé adatott, hogy elnyomott testvérei rablánczainak széttörésére van hivatta.

Pár évig ez a komédia is jó volt arra, hogy feledje a maga baját, de csak pár évig, mert ime, csak hamar kezdett a maga saját rabsgánság tudatára ébredni s előbb csak halkán, de mind erősebb hangon kezdé a maga szabadságát is követelni s elvégre vérrel és tűzzel akarja kicsikarni azt, mit — hite szerint — vérrel és tűzzel megszerzte másoknak, testvéreinek s a vallásos secták na már egy socialis sectába olvadtak össze, melynek egyelőre egyetlen, de rettenetes dogmája az általános pusztítás, a semmi.

Es nem lehet tagadni, bizonyos varázs, ellenállhatatlan vonzóerő rejthetik az ő körülményeik közt és állapotukban e dogmában. Hiszen ők maguk is semmik; joguk semmi, élvezetük semmi, sőt reményük is semmi! S egyenlővé tenni önmagukkal mindent és mindenkit, természetes vágya az ösztönök uralma alatt álló léleknek, mely ha nem bír oda emelkedni, a hol mások vannak, hát oda kíván rántani másokat, a hol ő van.

Es e hit, vágy, remény, mint látszik, mind jobban vallásos természetű meggyőződésé izmosul az orosz nép millióiban s e milliók szaporodnak, a névleges hatalom mind jobban átsiklik e titkos hatalom kezébe, a semmi vallása oly rohamos hódításokat tesz, mint minden új vallás, a mely a népek lelki szükségének megfelel.

S mit tesz a névleges hatalom? — Fegyverrel, börtönnel és bitóval próbálja a vallásos meggyőződést elfojtani, megsemmisíteni. Hasztalan — a martyrok véreinek vetése a legtermékenyebb. A tagokról a családokra, a családokról a községekre, kerületekre, tartományokra terjed a vallásos ragály s a corps d'esprit „becsület-kérdést” csinál belőle, hogy a maga fajtájának álljon pártjára.

Most még csak a zsidót rabolja ki, hogy pénzén, pálinkáján élvezet szerzhessen magának; majd következik a birakosság, intelligencia, hogy csak magához hasonlók látson maga körül. Nem a császárt, hanem a fennálló államrendet rúpiát lége az a három bomba s a császár szétszakadozott test darabjai annak adák előzik, hogy miként esik szét foszlá nyokban a hazugság, kegyetlenség, jogtalanság ama szövédéke, melyet a hiva-

talos Oroszországnak neveznek, s melylyel a mivelt népek diplomatai Berlinben traktáltak, mint magukhoz hasonlóval.

Fegyvert fegyverrel, hitet hittel legyőzni lehet, de fegyverrel hitet soha. Annak a kísérletnek, hogy az emberi jogokba vetett hitet szláv világ uralomba vetett hit által küzdjék le, láttuk mi lett a vége. A semmi vallása. S a balgák, most megint az okot veszik elő, hogy az okozatot legyőzzék. Ezt a homeopathiát nem ismerte Hahneman! Ignatieff jó volt a nihilismus előtt. Most, vagy belőle is nihilista válik, vagy ő is nihilé lesz.

Európának, ma-holnap, nem azon kell tanakodnia, hogyan segítsen Oroszországon, hanem azon, hogyan segítsen magán, a széteső Oroszországgal szemben. Oroszország előbb kerülhet föl-oszlás, mint Törökország föl-oszlás alá...

### LEGYEN HIUSÁG: ÁMDE NEMES!

(T.) Bizony furesa is az, hogy egy olyan ember, mint Tisza Kálmán, ki oly nagy vagyonnal bír és esendben, nyugalomban, családja közepett olyan boldog, olyan elégedett lehetne; a csendes és biztos révparton, hol a hullámok zúgása zenévé, a habok tajtéka gyöngygyé válik, hol a tengerek sirálva a viharokról már csak mesélget, s a legkedvesebb feleség és anya öleiben tartja szép gyermekének fűrtös fejét s ugy halgatja, a mint mellette a szerető férj a szívek harajával felszerelt hárfát pengeti. Mily megragadó boldog családi kép ez, melynek csoportozatát egy család se képviselhetné igazabban, mint a Tisza Kálmán családja, annyira megvan hozzá mindene. És a férj nyugalma még se teljes; oh dehogyan teljes! Oly zaklatott az, mint a legszegényebb gyöngyháslásé, mint az aranyat kereső vándoré, mint a mentőládikó kormányosáé, pedig hát igaz gyöngy- és aranyvágy nem hajtja, sajnkja a biztos kikötőben áll. Ámde mikor moraj hallatszik a tengeren, mikor sötét hattyas felhők izesztő rémalakjai emelgetik boihos fejüket a láthatáron s tekintetük egy-egy villama cikáz végig a tenger tükreken, mikor az orkán elfojtott haragja bömbölni kezd s a tenger nyugodt keble hegyekké magasadva, kezd pihegni: hát a boldog családapa, a boldog férj, a gazdag ember ütereiben sebesen lüktet a vér, az ő szemei is kigyulnak, az ő keble is emelkedni kezd, eloldja ladikját a parttól s néhány perc múlva a hullámok tetején fehérlik már a halvány victoria, s pillanatról-pillanatra mélyebben merül a vésznek baljósatúlág kékelő acélszín homályába. — Miért? Mert baj lehet a tengeren s a vészszel, viharral küzdő embereknek egy bátor szívre, egy biztos kézre szükségük van!

Hát mikor Tisza Kálmán erre gondol, nem tud a boldog életben boldog lenni; ha küzdelmet lát, nem tud pihenni; ha segíteni kell, nem tud visszahúzódni; és ezért nevezik őt elenségei: merő hiúságnak!

Na hát legyen ennek a szent érzelemnek neve hiúság, elfogadjuk. Van hiúság annyi féle és annyi fajta, hogy az ember alig tudja magát közöttük kiismerni, ámde a hiúságok ezen táborá közt vannak nemes, magasztos, vannak és felé törő hiúságok, melyek az emberi jellem leggyönyörűbb vonásai s ugy tartják a földszínen az emberi lelket, mint csillámok hajók, amely hajók nélkül a lélek elcsúszna, örök sötétségben maradt volna az emberiség, nem lettek volna, kik szövénket gyújtva világítsanak a haladás útján, nem lettek volna hősök, nem lettek volna hazafiak, mert az a nemes ösztön, mely az emberi kobleket ily magasztos célok után dagasztja: nemes hiúságnál nem egyéb. Ámde olyan égi szikra ez, melyet csak is a nemes lelkek bírnak felfogni, csak a nemes lelkek képesek fellángolni és ragyogni mint a vezéressilág.

Hát elfogadjuk ily en hiúságnak a Tisza hiúságát!

De hát valóban lehetne-e más hiúság ott, hol az anyagnak csábereje nincs, hol a gazdagodás nem vonz, a népszerűség jutalmával egyik jutalom se érthet föl. Lehet-e egy Tiszáról feltételezni: hogy nyugalmat azért hagyja ott, mert alá akarja ásni köztisztelben állt nevét, mert a gazdagság mellé akar családjának szerezni egy nyomorult öst és egy nyomorult multat, amely nyomorult multért és nyomorult östért cserébe adja a népszerűség megaslátán ragyogó egykori Tisza Kálmánt?

Lehet azt képzelní egy Tiszáról, ki udvari kegyre nem szorult, kinek az udvar nem adhatna annyit soha, mint a mennyit Tisza elveszthetne. Egy parlamenti nagy alakról ki hallott még ilyet valaha? Hol van az a parlamenti nagyság, kit a trón lépcsői körül tett görnyedezés növesztett nagygyá, mikor itt nem az abszolutizmus szele fúj, nem kaliczában nevelt gimplik csicseregnek s nem tűznek maguk felett gimpli vezért. A parlament talajából soha se emelhetne még magasra koronáját az oly ta, mely rabszolgai poráz által hagyta növéstét korlátolni, hanem nagygyá és hatalmassá mindig az lett: ki nem a trón által támogatott, hanem a trónt támogatta.

Es Tisza Kálmán ismeri a történelmet, meg tudja a különbséget az abszolutizmus dróton rángatott embereit a parlament szabad embereitől, s tudja: hogy mint lehet eltörpülni vagy nagygyá lenni.

Hát az a hín Tisza Kálmán, a ki mindezeket tudja, kész akarattal szegődött a törpék közé? Kinek kincsei közt legmagyobb kincs az a név, melyet az unokák évszázadokig fognak utána ragyogtatni: hát ezt a nevet akarná feláldozni? A ki tudja, hogy utánunk még szabadabb utók fog következni, mely tűzbe dobja a rangot, a címet, de oltárára emeli a szabadság bajnokainak emléket: hát hogy Tisza ennek az utó kornak tüzelőanyaga akar lenni?

Ilyet nem állíthat csak a roszakarat.

Hanem igen is, mert azt hiszik, hogy minden hiúságnak egy kaptárára szabottnak kell lenni, hát a Tisza hiúságában nem tudják felismerni a nagyot, a nemeset. Mert eddig oly hiúsághoz vannak szokva, mely azt mondja: így és ugy kellene tenni, hogy boldog legyen a haza, én meg tudnám tenni: de hát nem áldozom felkövetkezéteségemet, én látom, hogy tönkre teszik az országot, én megemlegetném: de nem töröm meg fogadásomat; hazaárulók kezében van a kormány, én ki tudnám kezeikből csavarni: ámdemem mozdulok. Teszem pedig mindezt azért, miszerint ne mondhasa a történelem: hogy megtagadtam magamát!

Na hát mai napság ehez a hiúsághoz van szokva a világ és nem biszi el, hogy ennek az ellenkezője is lehet nemes: Mert én azt hiszem, hogy így és így kellene tenni, hogy boldog legyen a haza, tehát, hogy megfelelhessen: — feláldoztam következetességemet, láttam, hogy tönkre teszik az országot, tehát, hogy megmentssem: megörtém fogadásomat; tudom, hogy egy kapzsi, tudatlan, képzelt, forradalmi kormány jönne utánam: tehát én még azért nem mozdulok. Teszem pedig ezt azért, miszerint ne mondhasa a történelem: hogy hazámért nem tettem meg mindent.

Na hát ilyen hiúság a Tisza Kálmán hiúsága. És a miért hogy nem mozdul, hull is reá a rágalmak kénköves esőjének égő zápora, de ő áll közte, mint a Sion hegye! Ellenzéki nevét igaz, hogy elhagyasztotta ez az ezernyi gyújtogatás, ámde ki fog kelni onév hamvaiból a kormányelnök neve, mint a Phoenix, hogy hirdesse az embereknek a nemes hiúság dicsőségét!

A kibocsátandó négy százalékos magyar aranyrengé tegnap volt Európa pénzpiacain nyilvános aláírásra bocsátva. Az érdeklődés mindenütt igen nagy volt, feszült várakozással lesték a tőzsdék az eredményt, ez az eredmény kétségkívül fellmulja a várakozást. Budapeston tegnapig a „Magyar általános Hitelbank”-nál mintegy 65 millió forint jegyeztek alá. A külföldről is igen kedvező jelentések érkeznek, így tegnapelőtt Prágában mintegy 10 millió forint, Berlinben egyedül a Bleichröder cégénél 100 millió forintot jegyeztek elő.

### Képviselőválasztási mozgalmak.

Gy.Fehérvár, 1881. máj. 17.

Tisztelettel tudósítom, hogy városunkban a szabadelvű párt a mai napon tartá meg alakuló gyűlését. Városunk választó közönségének azon részét, mely a mult választás alkalmával oly rendületlenül adta jelét azon benső meggyőződésének, hogy Magyarország a fennálló kormány vezérlete alatt biztosan halad a fejlődés nagy munkájában, most is tekintélyes számban tömörülve láttuk e gyűlésen.

Pártelnöknek ügyvéd Rajnai Ignáczt választottuk meg, és egy bizottság lett kiküldve, mely a további teendők iránt intézkedik. A

mint halljuk, az ellenzéki párt Barcs Ferencz kanonok urat nyerte meg elnökének.

Váro-unk közérdekét tekintve, nekünk rendületlenül hitünk, hogy Gy.Fehérvár választó közönsége ezuttal oly egyénnel fogja magát képviseltetni az országgyűlésen, ki — mint a fennálló kormány támogatója — ama közérdeket elő is fogja mozdítani.

A választási mozgalom hullámai tehát már felcsapkodnak, ki lesz és ki marad a felszínen, az még kétséges, de van remény és buzgalom, hogy a szabadelvű párt hajója győzedelmeskedik.

Az ellenzék jelölje a jelenlegi képviselő Lukács Bela; a szabadelvű párt még nem állított fel jelöltet.

Az érzelmek hullámzását még egy más tárgy is eszközöli. Ugyanis most foly városunkban az új fogyasztási adók feletti alku a kincstár és a kereskedők között. Valószínűleg nem jön létre egyezés, a miből kétségtelen, hogy a cukor- és kávéfogyasztás gyönyöre nem nyer terjedelemben, mert a szegény ember, ha kávéra nem jut embernem szerint, iszik más táplálék anyagot, a nők tejet, a férfiak bort. Utóbbi különben elég drága már, minthogy az idei szőlőtermelés nem igen látszik kedvezőnek, mintán Jupiter pluviushoz mindennap szerencsének van.

Bizony a rossz időjárás mellett nagy teher, hogy cukrutnak, kávéknak, polgári életünknek ezen egyedüli edessége is megadótatik. De hiába, az államháztartás megköveteli és bizony semmi nemű ellenzéki pénzügyi gazdálkodás mellett sem lenne külön.

Városunk cukor- és kávéfogyasztása 8000 fitra van praeliminálva a pénzügyi közegektől. Ne tessék bűnni, hogy oly sokat fogyasztunk, roppant gazdaság s kényelem kellene ahhoz, hogy tízezer emberből álló város nyolcezer adófizető fogyasztson, mert akkor minden embernek — beleértve a csevesmőket és a pornépet is — fejenként egy évben 80 frt áru cukrot és kávéét kellene elfogyasztania.

Egyéb újság nincs, mint az, hogy a „Fortschritt” helyi német lap jobb létre szenderült és zajtalanul kimult ez árnyékvilágból. Eltemető a politizálás, meg a kir. ügyesség, mely a kaucazió nélküli lapnak beszüntetését a törvény értelmében követelte és a helyi bíróság a halálos ítéletet hirdette ki is mondtotta.

Csak fél örömtűk van; mint minden földi öröm, ez sem volt teljes, mert még létezik egy más német lap is, a „Karlsruher”, mely hogy mielőbb megszűnjék, segítse az ég baltalma.

Végül jelentem, hogy egy régi magyar közmondás gyakorlatilag bevált mainap. E közmondás: „Adtál uram esőt, de nincs már mire essék!” Ugyanis a folyó hó 18-án tartandó budapesti ünnepélyességekre az államvasut és az erdélyi vasut ötven perczentet engedett. Ezen hirtetmény folyó hó 17-én érkezett ide s közöltetett a közönséggel. Minthogy azonban innen ily árelengedéssel csak hajnali 3 órákor lehet elindulni és ennél fogva a mi közönségünk csak 18-án hajnalban indulhatott volna, ugy, hogy éppen egy nappal a bevonulás után ért volna Budapestre. Nem is ment senki, de azért mégis 50 perczent elengedéstünk volt, és minthogy nem mentünk, a másik 50 perczentet is megnyertük. Elvégre is megtakarítottunk száz perczentet. Volt tehát esőnk, de nem volt mire, és mégis nyertünk negatív. Nyereségünk szerkesztőjének: a vasuti igazgatóságnak legyen érte egy negatív köszönet!

X+Y.

### A trónörökös B-pestén.

(Saját tudósítónktól.)

Budán.

A főváros budai része is olyan diszt fejtett ki, hogy nem maradt a pesti rész mögött látványosság dolgában. Az utcák, terek fellobozva, zöldságyakkal díszítve, igen kedvező benyomást tett.

Az utcákon ezernyi nép állott sorfalat már 12 órákor, hogy mindenki jó helyet biztosítson magának. A vár bástyáin zsúfolva állt a tömeg, s a várak környékén a hivatalos küldöttségek is alig tudtak áthalolni. Rendőrség, katonaság ügyelt föl a rendre.

Délután 3 órákor vonultak fel a főrendi- és képviselőház tagjai díszmagyar ruhában, a tábornoki kar pompás díszruhával, a törzs- és főtisztok nagy száma. 3 óra után érkezett Koburg Ágost herceg, kísérel Klotild főherceggel, a kiknek érkezését a nagyszámú tömeg élénken megéljenozte. Klotild főherceggel együtt a várastély termében

Az egybegyűlték a várastély termében

Hirdetési díjak.

Egy négyszög centiméternyi tér ára 2 kr.

Helyődfő minden hirdetés után 80 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus) der Wollzeile 36. Hasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10) Rnd. Moose Publicistische Bureau. Budapeston: Hasenstein et Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések fevétel irodája Budapeston Szervitátor 3. sz.

Nyitási csekkok

gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

és gyönyörű kertjében elszéledve várakoztak a trónörökös érkezésére. Pont négy órákor dördültek el a gellérti erőd ágyúi, jelezve, hogy az udvari vonat berobogott a pályaudvarba. A bevonulás alatt háromszor 24 ágyúlövés tetetett.

Ekkor vezette be Országh Sándor a 200 fehérbe öltözött leánykát, a kiket a fölépcsőn állított fel sorban, hogy virágokat hutsenek a trónörökös pár utjára.

Az országgyűlés tagjai a várak nagy dísztermében, a tábornoki kar a balföldi mellék teremben, a főtisztek a kertföldi nagyobb teremben gyűltek össze. Az utolsó 24 ágyúlövés jelezte, hogy a menet a várba felérkezett. Elöl a magnások lovas banderiuma jött, s ezek két sorral álltak föl a kapu előtt. Megérkezett a királyfi négyes díszfogata, s a közönség szűnni nem akaró éljenzése között szállott ki a felségek pár a kocsiból. A lépcsőkön felhaladva, a főhercegnőt igen meglepte a leánykák virágázása, s kedves mosolylyal jutalmazták őket. A fenségek a középtájon léptek be, s a miat beléptek a nagy terembe, olyan lelkes éljenzés töltte be a termet, a milyent nem csinál utána a német. Nem volt ott rendszeres sorakozás, tempóra rendezés, palácias ügyelők. A legrokonoszevebb családias fogadás volt az, tiszta szívből jövő, s igazán érezve.

A fenséges párt Simor János hercegi primás tövözölte, mire Rudolf trónörökös válaszlolt. (A választ tegnap táviratunk hozta.)

A felborsogott sürű éljenzés és beszédek alatt a főhercegi pár arczaán az öröm tündöklött a lelkes fogadás e jelére, s ragyogó szemekkel gekintett ifju nejlére, a ki tíndér természet jobbra, balra hajtogatva, a meghatottságtól szólni sem tudott. A trónörökös kezét szorított először Tiszával, azután gr. Andrássy Gyulával, beszélte néhány szót a miniszterekkel, s azután átment a tábornokok termébe, onnan a főtisztekhez, a hol a „ho e h”-okat csakhamar elnyomták a honvéd tisztek éljenzei.

Mintán a termeken átsétáltak a fenségek, visszatértek, s ugyan azon lelkes tüntetés között vonultak a belső termekbe vissza.

Ezzel a hivatalos fogadás véget ért. Fogadás után a főhercegi pár ebédelt; a 30 terítékű ebédet a nagy terem melletti egyik kerti teremben szolgálták föl.

### A kivilágítás.

Tündéri fényben uszott a főváros ma este. A világokat 8 órákor gyújtották föl. A kivilágosításról a következő képet adhatom: Budát a csendes, kihalt várost is felbresztette az országos ünnep, ott rendesen néptelen utozák megteltek emberekkel s az ablakok gyertyákkal, a falak transparentekkel gázcsövekkel, égő bettkel, csillagokkal stb. A Dunapart mentén több nagy palota igen diszes volt, az ablakokban számtalan tarka lampionnal s gyertyákkal, ezenen túl azonban az egész budai part igen széreny volt ékesítve és világitva.

A várban a Szent-György-tér és Disztér mulatnak legszebb képet; az előbbin a miniszterelnöki palota különösen szép látványt szolgáltatott, a Dunára néző részén számtalan apró pohár-mees állott, szent-györgyteri homlokzatán pedig gázlámpákból egy nagy csillag égett közepén R S betűkkel. József főherceg palotája s a várszínház is szintén erősen világitattak. Legszebb látványt nyújtott azonban Budáról a pesti oldal; valóban elragadó festői látványt nyílt ő felségeiknek a vártól, a trónörökös pár u. is a királyi várak I. emeletén levő terasseről órákon át gyönyörködött a pompás látványban s nem győzött kifejezést adni esodálkozásának és elismerésének. József főherceg és neje, valamint Ágost koburgi herceg és a ma reggel ide érkezett Fülöp koburgi herceg is Budáról tekintették meg előbb a kivilágítást s azután hajón végig haladtak a Dunán. Ők sem tudták eléggé kifejezni örömlket a nagyszerű ováció felett. A tulpart nagy palotái egy láng-tengerbe usztak, melyből gyönyörtien kiváltak a redoute, bürze, akadémia s Lloyd-épületek; eleinte a szél egy-egy légszesz-lángot elottott, de később egész szélszond állván be a csillagok, koronák, bettkel, hosszú vonalak hiánytalanul világitottak. Közbe-közbe a fehébb villany fény s a vörös és zöld bengáliai tűz csak fokozták a hatást. Lenn a Duna csendes sötét tükreken pedig a lampionokkal tarkított hajók, bárkák s a Duna közepén, a lánczbid felett egy szinte lángba égő nagy hajó pihentek horgonyt vetve. A vár fokáról s a Duna partjáról ezren és ezren bámulták az égő várost s igen sokan át is jöttek, hogy közelelr szemlélhessék, ugy, hogy a gözsiklonál óriási tolongás fejlődött ki, mely köny-

nyen szerencsétlenséget is szülhetett volna, mert a mily sokan lefelé törekedtek, ép annyian jöttek fel a várba is. S a tolongás az utcákon, a csendes Budán is, a késő órákig tartott.

Félkilenc órakor kezdődött a tűzi játék, mely a Gelléri oldalon valóban tündéri látvány volt.

A tömegben sokszor a meglepetésnek és tetszésnek hangos nyilatkozatát lehetett hallani, s meion egyik tűzijátékszerző a gyúnyórti ragyogású viola, kék, veres, sárga, zöld s általában mindenféle csillagok nem pattantak el a levegőben, nem is hulltak le, hanem sokáig a levegőben egy helyt lebegtek, valósággal, mint az álló csillagok, a nagy tömeg egy általános felkiáltással tört ki.

A belvárosban. Az esti órákban a belvárosban a kocsiközlekedés az óriási néphullámzás miatt megszűnt. Ember-emberhátán estüggött, úgy hogy csak lépésben lehetett tovább menni. Sokszor csaknem lehetetlen volt az előrehaladás s egy helyen kellett vesztegelni. A kivilágítás a belvárosban igazán impozáns volt. Különösen pompás látványt nyújtottak a régi városháza, melyen az első emeleti ablakok alatt lévő parkány, valamint a kapuzat kángokkal volt szegélyezve. Az erkély kezéjét a fiatal pár koronával, monogrammal és címerekkel díszített transparent arcképe foglalta el, légszuszakongókat alakított igen díszes 8 méter magas korlattal. Oldalt az erkély szélén csillagokban R és S betű. Igen szép volt a Rionione Adriatica biztosító társulat váci-utcai palotája is, melynek első emeleti parkánya gázlámpákkal volt, kivilágítva, az erkélyen magyar czimer, oldalt csillagokban R és S betű volt elhelyezve. A megye házában parkányvilágítás közepén nagy RS monogrammos gáznapp, oldalt gázrózsákból alakított R és S volt látható. Az első hazai takarékpénztár egyetemutcazi épületének sarka rendkívül sürtűn volt gázlámpákkal borítva, melyek az épület kontúrjait követték. Középen 2 méteres nap, oldalt 4 nagy csillag állt, az erkélyen 6. Ugyancsak az intézet váci-utcai házában a kapuzat kontúrjai egy 3 méter nagyságú nap 2 csillaggal, valamint R és S betű képeztek gázlámpákból.

A váci utcán ezenkívül gázzal világítottak: Kollarits, Alter és Kiss, Monaszerly és Kuzmiki nagykereskedők. A nagyobb hotelek is kitétek magukért, nevezetesen az Angol királyné, a Vadászúti és a Hungária. A nemzeti kaszinó is csak úgy ragyogott a virág-guirlandok közti gázlámpákkal. Szépén voltak még kivilágítva az egyetemi könyvtár épülete, az Athenaeum, a kuria stb.

A pénszínház fedelén alkalmazott villamfény vakító világot vetett egész kerepesi-utrá, be a hatvani-utczáig, s az utca sötét háttéréből, mint kék nap emelkedett ki. A nemzeti színház erkélye homlokzatán kettős napkeretben az R és S betűk ragyogtak, míg az erkélyt tüzpontok szegélyezték. És e központhoz szép korot volt a színház-épület kivilágított minden oldala. A nemzeti muzeum impozáns képet mutatott. Az oszlopok között apró lámpások voltak elhelyezve, a melyek lángszegélylyel vették körül az egyes vakablakokat. A nagy lépcsőn ugyancsak oly mécsesek helyeztek el, melyek „Éljen Rudolf” és „Stefánia” feliratot mutattak. A feliratot lángalakzatok körítették. A takarékpénztár a Kálvintéren feltűnővé tette az ott elhelyezett villamos lámpák fénye. Hat lámpa ragyogott a homlokzaton, míg a többi oldalablakokban gyertyák égtek.

## A KELET TÁRCZÁJA.

### A LÁMPAGYÚJTÓ.

MISS CUMMINS REGÉNYE.

Második rész.

Első fejezet.

Valódi udvariasság.

(Folytatás.)

A mint ez leaktart úlni el is vesztette a súlyegyet, s menthetetlenül a földre zuhan, ha Gertrud hirtelen oda nem ugrik, s karjaival átölve, biztonságba nem helyezi a Fanni által félretolt székre, mi közben a lánykára szemrehányó tekintetét vetett, ki zavartan fordult el, hogy szemei ne találkozzanak Gertrud tekintetével, s véletlenül a mr. Graham csúzos lábára lépett, mi az öreg urnak egy fájdalmas felkiáltását idézte elő.

— Fanni szólott mr. Bruce, ki csak ez utóbb történtet vette észre, jó volna, ha megtanulnád udvariasságot viselni magad.

— Kitél tanuljam meg? kérdé Fanni helykén, talán föled?

Ben ingerilltnék nézett ki, s nem felelt semmit, mialatt miss Pace magához térve rövid ifjedségéből, felkapta a szót s mondá: — Udvariasság! Oh! ez nagyon szeretetle méltó, de ritka erény, mely azonban rendkívüli módon fellelhető Gertrud barátom magaviseletében; állitha-

Az illői uti klinika, a vegytani intézet a muzeumi közrúton, a rabbi szeminárium, a köztetek, s általában minden nagyobb épület emelte a kivilágítás összehenyomását.

A régi Lloyd-épület volt a Lípót város egyik legszebben díszített épülete. Oszlopos homlokzatának első emeleti parkánya szőnyegekkel s virágos füzérekkel volt díszítve, felette az épület architektónikus berendezésének megfelelő vonalak s körök gázlámpákból, melyek kis-sé távolabbi impozáns, sőt a szövetek ügyes alkalmazása által bizonyos tetszetős színvegyületeket is mutattak. Az oszlopokközben négy csillag volt, közepén a magyar czimer s legfelül az új pár monogramja. Különben az egész épület lángteugert képezett, mivel számos három oldalra néző ablaka a mécsesek egész halmazával volt megrakva.

A szép épületnek megfelelő volt a tér is. A Nakó ház. Akadémia, Koburg palota s Wihmann Mór félig-meddig még ide tartozó lakása gázlámpákkal s mécsesekkel volt elborítva, melyek némi részben (mint az akadémia nagy kapuinál) az épületek stílyját egész híven tükröztették vissza. Magán a téren, mint a Lípótváros nagy részében s különösen a Duaparton, a gázlámpákat levéve a gáz az oszlopokból erős áramban tört ki, különleg naptha világhoz hasonlóan, de különben oly erős fényt nyújtva, hogy p. az Eötvös téren lévő s elég pazzarral díszített Steinház villamlámpáinak fénye igen kevéssel multa őket felül.

A vigadóter egyike volt a legfényesebben kivilágítottaknak. Maga a tér s a kiosk előtt lévő kis park tele volt különböző színes lamponokkal, melyek közül nem egy, koronát ábrázolt. A biztosító társulat épületének első emeleti parkánya gázlámpákkal volt kivilágítva s a harmadik emeleten közepül óriási monogrammmal volt elhelyezve izlésesen. Maga a Vigadó gázlámpa tömegével egész körvonalában látható volt, de sőt tét alapszíne ekkor még jobban kitélt s saját-ságos borus hatást adott. A két szélső nagy ablakban óriási monogrammok, a középső ablakokban 4 méter magas csillagok s gázrózsák voltak. — Mindezt még szurokfáklyák is díszítették.

Az aldunaszor nagy palotái fényesen, de nem feltűnően voltak díszítve, oly csinos valóban művészi gázlámpaberendezés, mint a pesti házaik első takarékpénztár épületén, sehol sem fordult elő. De a gázlámpák nagy száma különösen a pazarul ellátott búrce épületeken, a vil.lámvilágítás s a gázoszlopok távolról elég jó hatást tettek. Itt a Vigadó előtt lévő téren, mint a Ferencz-József-téren is, valóságos tolongás fejlődött ki, mely néha egész veszekedés jellegét öltötte fel.

Az Erzsébet-téren rideg eleganciával az ablakokban sok gyertya égett egymás mellett sorban, mintha katonai szemle alá vitték volna őket, de kiváló épületet nem vettünk észre. Legcsinosabb volt a lámpákkal borított kiosk s az előtt, épen úgy, mint a Petőfi-téren, a gázoszlopokból átalakítva színes üveg-hengerekből csinosan alkotott bokréta, mely kár volt a városnak több helyén nem alkalmazni. Egyik szögletben — elég fénynyel — Posner K. L. kirakatos világitása vonta magára a járókelők figyelmét.

A Terézvárosban nem lehetett járni. — Az országot ugyan még tömörked ember volt, de a király-utczában, sugárton stb. már szabadban lehetett mozogni. A sugárut bejáratánál óriási villamos nap vakította el a belenézők szemét, hogy annyira ki van ez fejlődve nála, hogy egy hercegnőnél is számot tehetne.

Bella félrehuzta száját, s megvetően mosolygott. — Osborn hadnagy, mit tart ön miss Devereux modoráról eléggé, finom-e? szólott, idézve egyik kedvelt angol regény hősnőjét.

— Oh! nagyon finom, válaszolt a hadnagy, a mint elfogadási napján a társaságot üdvözlí, maga a kellem és vonzó báj.

— Kiről beszél ön? kérdé Kitty, Noble Harrynről?

— Miss Devereux-ról beszélünk, de Noble Harryné is igen kedvesnek van leírva.

— Én is úgy tartom, szólott Bruce ur. Hallo! Fanni? Példány képet találunk számokra. Noble asszonyt kell min-tául tűzni magad elé.

— Én mit sem tudok Noble asszonyról, felelt Fanni. Inkább veszek miss Flinről példát. Miss Gertrud, szólott oly komolysággal, melyről Gertrud joggal azt hitte, hogy éppen most elkövetett helytelen tette feletti megbánás kifejezése akar lenni, mondja, hogyan tanuljam meg udvariassá lenni?

— Emlékszel még, felelt Gertrud halkan, mit felelt volt zenemestered, mid-őn egy izben azt kérdezted tőle, hogyan tanulj meg kifejezéssel játszani?

Ugyan e tanácsot adnám neked arra nézve is, hogyan tökéletesítsd magad, a finom udvariassá modorban.

Fanni e szavakra méjjen elpirult.

meit. Ez az oktagon tér közepén volt egy magas, galyakkal és virágokkal övezett oszlop te-tojén egy galamb-ducz-féle tartóban.

Az oktagon-tér házainak kivilágítása is szép látványt nyújtott. Igen szép volt e műcsarnok kivi-lágítása is transparentes monogrammokkal, s kö-zépen egy kivilágított gúniusszal. A nőtanítóképző-épületének erkélye gyönyörűen volt díszítve, meg-látáztott rajta, hogy itt női kezek működtek közre Szép látványt nyújtott a magyar államvasut-épülete is, száz és száz lobogó apró lángjával kö-rös-körül az ablakok parkányzatán.

Feltűnő egyedül a dobányutcazi zsinagóga volt, melynek vasrácsozata egész hosszában ket-tőslángsorrall szegélyezve. A rácszat közepén egy nagy és alatta 4 kisebb nap volt alkalmazva. A középső nagy napban héber felirat(Éljen a ki-rály!) a négy kisebbben R és S. „Éljen a nem-zet”, „Éljen a haza” volt olvasható, ezenkívül még-hat csillag volt látható a rácszat és a kapuk fölött.

A trónörökspár május 23-án reggel 8 óra 30 perczkor fog Budapestről elutazni s közvet-lenül Schönbrunnba megy. A Schönbrunnba való elutazás az osztrák államvasut bécsi pályaudva-rától kocsin fog történni. — A fenséges pár Schönbrunnból 25-én indul Prágába.

A király és királynasszony ő felségei e hó vége előtt nem jönnek Budapestre. A legköze-lebbi napokban ő felségeik Schönbrunnban fog-nak tartózkodni. — Mária Valéria főhgnő a nyár folyamán rövid ideig valószínűleg Ischlben mulat.

László Elek.

### Az elfogadás.

Tegnap távirataink kiegyesítésnél közöl-jük a fogadás részleteiből, a mai budapesti la-pok után a következőket: Miután a főváros kül-döttsége átnyújtotta az ékeztet s egy a trónörö-kös, mint neje választuk elmondák, a trónörö-kös a főpolgármesterrel többször kezet szorított, s az egyes tagokkal is — nevezetesen Gerlóczy-val, Buriánossal, Havas Sándorral, Wahrmann Mórral, Emmer Kornéllal, Schweigerrel s mások-kal pár szívélyes szót váltott.

A főpolgármesternek azt mondá, hogy a tegnapi nagyszertű fogadtatás rendkívül meg-lepte.

— Fenség, válaszolt Ráth — már Bécs-ben is biztosítottam, hogy ámbár pompára és fényre nézve fővárosunk nem fog versenyezhet-Béccsel, de a lelkesedésben semmiestire sem maradunk hátra.

— Volt módomban tapasztalni — felelt a trónörökös — s oly emlék lesz ez rám nézve, melyet soha fogok feledetni.

A trónörökös erre leereszkedő kénszorítás után elfordult a polgármester felé s a küldöttség-től s nejevel együtt a terem másik részére ment, hol a horvát küldöttség tisztelgését fogadta.

A megyék és városok küldöttségeinek fo-gadtatása.

Lassan tudtak összegyűllekezni a palota márvány termében, pedig már kilencz órakor megkezdtek a fülvonalást. De tíz óra tájban már annyian voltak, hogy alig fértek bele tőb-ben. Ilyen fényesen, annyira nagy számban talán még eohasem látta a budai várpalota együtt az egész országnak színe javát. S maguk az urak is, mintha egymást akarták volna fellümlni öltönyeik pompájában, a lehető legpazarabb fényt tünteték ki. Ezernyolczszáz magyar díszbeöltözött férfi volt ott együtt, többnyire főúr, főispán, képviselő és polgármester, főtisztek és egyház-fejedelmek.

— Mi az? Kérdezte mr. Graham, tudasz velünk is, minő udvariassági sza-bályra oktatott Gertrud.

— Azt mondta, válaszolt Fanni, hogy ugyanaz szükséges erre, mire ze-nemesterem intett a mult télen.

— S mit mondott zenemestered? Kérdezte bátyja kíváncsian.

— Azt kérdeztem volt mr. Hermann-tól, hogyan sajátítsam el a mély kifeje-zést zongora játékomban, mire ő azt fe-lelte.

— Szívét kell kiművelni, miss Bru-ce, mindenek előtt szívét kell kiművelni. Ez egészen új nemű utasítás egy nagy czél elérésére, annyi különböző ér-zéssel, s arckifejezéssel lett fogadva, mint a hány hallgatőja volt Fanninak.

Graham ur ajkára harapott, s odább ment, mert az ő udvariassága nem a mon-dott szabályon alapult, azt pedig jól tud-ta, hogy Gertrudnál az az eset áll. Bel-la arca maga volt a megtestesült büsz-ke megvetés. Mr. Bruce és Kitty félig zavarban voltak, félig mulattatta őket a dolog, míg Osborn hadnagy nem látszott egészen érzéketlennek e kimondott igaz-ság iránt, s Gertrudra egy csodálat és részvételtjes tekintetet vetett.

Gertrud arca mulattat, mennyire egyetért, e szándéka ellen hangosan ki-ejtett véleményével, miss Pace pedig ha-bozás nélkül helyeslését fejezte ki fe-lelte.

(Folyt. köv.)

Káprázatos volt még a látvány is,” melyet a tömörked arany és drágakő, gyémánt és ezreket érő forgó, a díszes kardok, a boglárók, a mentekötők együttesen nyújtottak. Egész Ma-gyarország volt ott képviselve s díszében ennyi ragyogással, a fénynek olyan magas fokával, minőről csak annak lehet fogalma, ki együtt látta az ország összes megyéinek és városainak e küldötseit.

Az érkezőket a baloldali szárnyon bocsá-tották be, itt haladtak föl a virágokkal díszített fölépcsőn, hol a piros díszbe öltözött alabárdos koronaőrök képeztek sorfalat. Az első teremben a főudvarmester és az udvari méltóságok állott tak az ugyancsak díszben és kivont karddal álló testőrökkel; a második teremben — hol a Savoyai Eugent ábrázoló nagy csatlakép látható — csoportosultak e küldöttségek, hogy végül a harmadik, a nagyteremben foglalják el helyei-ket. Minden benső ajtónál, főnemes magyar ifjak végeztek az ajtónálló tiszteket szintén díszma-gyarba öltözve. Nevezetesen: Andrássy Sándor gróf, Blaskovich Bert, Földváry Géza, Gerliczy Ferencz báró, Karácsonyi gróf, Károlyi László gróf, Lónyai János gróf. Majláth József, Ottlik Iván, Palay Józsi. A társaság, mely itt együtt volt, a lehető legfényesebb. Minden főispán, s a főpapok, élőkön Simorral és Haynaldal, Tisza Lajos, Seunyei Pal báró, Apponyi Albert gróf, Zichy Jenő gróf, a Károlyi grófok teljes szá-mal, Döry József báró, Bethlen gróf, a Cziráky grófok stb. Fél kellene sorolnunk házákn minden kitűnőbb családjának nevét, hogy a jelen volta-kat megemlíthessük.

A küldöttségeket -- bettrendszen, — Szap-ary István gróf pestmegyei főispán állítá rend-be úgy, hogy minden megye testüllete mellett, illető székgyóvásának képviselői foglaltak helyet.

Midőn a trónörökös pár belépett: karba öltve kart, mindketten magyar díszben — olyan éljenriadal tört ki, milyet nem hallott az a te-rom még. Dörgött-csattogott az éljen és alig akart véget érni. Az öregebb urak félre téve az etiquette nyűgét, a falnál lévő bársony puffokra állottak föl, és úgy éljeneztek, — a dia-dal alig akart véget érni.

Stefánia hercegnő magyar dísz-ben volt. Olyan szép, annyira bájos volt a menyecskés magyar ruhában, hogy — szinte onnki is része volt az éljenzés viharos lelke-sztésében, szűnni nem akarásában. Mindenké-bámulta a fenséges asszonyt, minden tekintet ráta-padát, s a főhercegnő komoly méltósággal, de azért néha szelíd mosolylyal nézett szét a főurak hullámzó roppant tömegén. Ruhája, mely egy hatott szép arczára, mint művészi keret, a művészi festményre, rózsaszín selyem volt; hosz-szu, hullámos uszályán a halvány, puha rózsaszín a legfestőbb redőket alkotá; a ruha alja két télyérnyi széles, rendkívül finom aranysze-gélylyel volt körítve; a vállfűző, természetesen a legmagyarabb, alapja fekete bársony, drága-köves fűzőkkel keresztbe, s arannyal varrott virágokkal mezején; a ruha elejére a legkölé-letesebb művű csipkéből omlott alá a m a g y a r k ö t é n y, mint elmaradhatlan alkatesze a ma-gyar asszony öltönyének. A hercegnő fejét pi-ezi aranyos főkötő fűde, melyről hosszan, hullá-mosan omlott alá a habkőnnny, vékonyka, de művészen arannyal áttört csipke fátly; a főkötő körül volt egy gyémántos diadém, mely tizenkét hajnalkából állott; e virágok szirmai csupa gyémánt, míg himporál minden virág közepén egy piros rubin ragyogott; a főkötőn, mint tegnap is, volt néhány félig kinyílt rózsabimbó; a főhercegnő hatnyuakát egy sor csil-lagos alakba szorított gyönyörű gyémánt, és három sor apró, rendkívül szép fehér gyöngy díszíté; a vállfűző természetesen kivágott volt; s kartalan; kezén fehér, magas szárú keztyű-keket viselt, az egyikben fehér elefántesont legyo-zót tartva.

A főherceg, valamint neje a legragyogóbb kedvben voltak; a tegnapi bevonuláson úgy lát-szik, ki voltak fáradva az utazástól, míg ma délig kipihenheték magukat, s azért mindketten sugározni látszottak az örömtől; jókedvük át-szállt a jelenlőkre, s midőn a trónörökös meg-índult a terem legelső végén, beszélgetve a fő-ispanokkal és ismerőseivel, a lehető legkedélye-sebb hangon, — az egész fogadtatás olyan szí-vélyes jellegét vőn, annyira feszelten szertartás nélkül, hogy a főhercegnő is meglátszott, mennyire jól esik neki a szabadabb mozgás, s azért megnézett minden föliratot, kinyitotta, bo-léjük tekintett, s megdicsérte őket. E föliratok — különben roppant nagy számban, a főhercegi pár után jövő inasok terhet képezték, kik azo-kat vagy a trónörökös, vagy neje kezeiből vet-ték át.

Igy halad az udvar megérőli megyére, városról városra. Elül a főhercegi pár (a trón-örökös födetlen fölül, lovastábornoki piros dísz-egyenruhában), utánuk Tisza Kálmán, ki több előkelő urat bemutatott a trónörökösnek, aztán Pálffy gróf főudvarmester, Nostitz grófnő és még néhány udvarhölgy. A trónörökös Beth-len Gábor gróf erdélyi főispánnak azt mondá:

— Rendkívül szeretem azt a regényes szép vidéket. Jövőre va-lószínűleg el fogok oda látogatni. Így haladtak végig, savaik után gyakran földördült az éljenzés, míg a fogadtatás tizenkét

órákor véget ért. A trónörökös pár menyődrgő éljenek között vonult vissza magántermeibe.

Végül megemlítjük, hogy a főpapság, az alsó négysszög második előtermében, a tudomá-nyos akadémia a felső négysszög termében fogad-tatott.

Esti 8 órákor estély az udvarnál, melyre küldöttségek is hivatalosak.

A megyei és városi küldöttségek a követ-kező rendben fogadtattak: Megyék: Abaujból 4 tag, Alsó-Fehér 2, Arad 4, Árva 3, Bács-Bodrog 8, Baranya 6, Bars 5, Bereg 4, Bihar 8, Borsod 4, Csanád 3, Csongrád 3, Esztergom 3, Fejér 5, Gömör és Kis-Hont 3, Győr 4, Heves 6, Hont 5, Hunyad 5, Jász-N.-K. 6, Kis-Küküllő 3, Kolozs 5, Komárom 5, Krassó-Szörény 3, Líp-tó 4, Máramaros 8, Maros-Torda 4, Mosony 3, N.-Küküllő 5, Nógrád 8, Nyitra, Pest, Pozsony, Sáros, Somogy, Sopron, Szabolcs, Szatmár, Szepes, Szolnok, Temes, Tolna, Torontál, Trencsén, Ung, Vas, Veszprám, Zala, Zemplén és Zólyom-megyék. A városi küldöttségek voltak: Arad 3, Baja 3, Budapest Debreczen 6, Fiume 4, Győr 3, H.-M.-Vásárhely 3, Kassa 3, Kecskemét 3, Kolozsvár 3, Komárom 3, Maros-Vásárhely 3, Nagyvárad 3, Pancsova 3, Pécs 3, Pozsony 4, Sopron 3, Szabadka 3, Szatmár-Németi 3, Szeged 4, Székesfehérvár 3, Temesvár 4, Ujvidék 3, Zombor 3 és Zágráb.

## IRODALOM és MŰVÉSZET.

### NEHÁNY SZÓ

a kolozsvári színházi választmányhoz.

III.

Az eddig felsorolt abnormitásokhoz méltán csatlakozik az az eljárás, mely a szervezés il-letőleg szerződötetések körül észlelhető. És itt lehetetlen szó nélkül hagynunk, hogy szin-házunk igazgatósága az előadások rovására tul-ságosan szerződötteti a kezdő elemeket, gyakor-lott szini erők helyett. Ha el is fogadjuk, hogy intézetünk egyik hivatását képezi az ifjú erők fej-lesztése, úgy viszont megkívánjuk, hogy csakis tehetséges kezdőt részesítsenek az ily előnyben s azokat is csak erejükhez mérten szerepeltés-sék, ne pedig az össztátek rovására. De ne fe-leldkezzék meg az igazgatóság ama kölelenség-ről sem, mely a vidéki színészet érdemeivel szem-ben terheli. Sokan a vidéki színészet tagjai kö-zül, kiknek pedig sikerült mindentit, a hol meg-fordultak, a közönség tetszését is megnyerni s kik talán a kezdő éveket is túlhaladták, — a kolozsvári színpadon még sem léphetnek föl. Kétségtelen pedig, hogy az ismerkedés nem egy esetben volna örvendős. Színházunk törzstag-jait is többnyire a vidék adta. Honnan van te-hát mégis, hogy az igazgatóság oly feltűnően mellőzi a gyakorlottabb színészeket a vidékről? Azt hisszük, egyszerű oka az, hogy egyáltalá-ban nem szentelnek figyelmet a vidéki színé-szetnek. A szerződötetések legtöbb esetben aján-lások, hallott dícséretok útján történnek az ille-tőkkel, a nélkül, hogy a felek ismernék egymást. Az ily uton kötött szerződészek azután vagy nem adnak kívánt eredményt, vagy sokszor létre sem jönnek. A vidék jelesebb színészei közül azokat, kikre színházunknak szüksége van, előzetesen fel kellene lépíteni, bemutatni a közönségnek, hogy itéljen fölőtte. Annyi érdeket mindenesetre költene a nézőkben az ily vendégszerelés is, mint pl. az utóbbi hónapokban felléptetett kezdők csoportja, kiknek vendégszerelése a kolozsvári színpadon ez idő szerint semmivel sem indokol-ható. A magyar színészet tagjai közt szép szá-mal vannak, kiket becsavagy vezérel e pályán s ezek elől nem szabad elzárni az ország második állandó színház színpadát. Természetes előny volna ez nekik, a közönségnek és az igazgató-ságnak. Ha ez a rendelkezésre álló örököt-ilye-nekkel egészítené ki a szükségeshez képest, s a másort a színház tekintélyének megfelelőbb mó-don állítaná össze, úgy mihamarább kilátásunk lehetne Kolozsvárt oly egységes és kiváló tár-sulatot élvezni, mint a milyen Korbuly intendán-sága alatt volt.

De nem elég az ily társulatot összehozni csupán, hanem oda kell törekedni, hogy az ok nélkül szét ne robbantassék. Mi azt ajánlan-ak az igazgatóságnak, hogy az ugynevezett törz-sztagokkal több évre szóló méltányos szerződése-ket kössön. Ezt így kívánja a már létező nyug-dij-intézmény ügye, s ezt javasolja a gazdálko-dási szempont is, mert ily esetben jutányosabban eshetik meg a szerződések.

Hogy a működő színészre szintén csak tel-vős befolyásu lehet a tudat, hogy nem kellend minden évben újból alkudni, vagy vándorolnia — az ismét nagyon természetes.

Ily erőlyes intézkedés azonban megkívánja, hogy a protekcionának és coulissa intriguának hely ne adassék. Nemcsak a közönség méltávo-zetere, de az összbetanulásra is káros hatással vannak az effélék.

Azt a kifogást, hogy az egyes szakmakörök, ha lehet kétszeresen töltendők be s ezért van egyik vagy másik problematikuss egyénisé-g-re szükség, nem fogadjunk el; mert ezáltal is több szakmakört betöltetlenül látunk, míg is-mét mátra fölőlségeket tudunk. Ezek fizetése pedig lehetetlenné teszi a szükséges tagok méltá-nyas díjazását.

## Megjegyzések.

1. Bármely versenyre csak egyleti részvénys nevezhet lovat s ilyen is csak: ki bona fide nevezi lovat.

2. Résztvevőnek csak az tekinthető, ki a versenyre előző nap bejelentkezett nyilatkozatot — hogy 10 évig az egylet részvényes tagja óhajtott lenni — aláírja és az első évi részvényt díjat 10 forintban lefizeti.

3. Résztvevőnek sem idomár, sem üzleti lovar nem lehet.

4. Minden nyeresémből 5%, az egyleti pénztár javára levonatik.

5. Minden pályázó lótlól, annyiszor, a hány-szor indul, 5 forint indulási és 5 forint gyeppenz az egyleti pénztárba fizetendő.

6. Tehergységűl a kilogramm szolgál, távolságnál a méter.

7. A bejelentéseknek a díj külön megnevezésével, a lovar színével, a ló származásával a terhek pontos kiszámításával kell az egyleti titkárhoz intézett bérmentes levelekben történni.

8. Csak level vagy táviratilag tett nevezés érvényes, mely nem később, mint a kifutott napon és időben kell, hogy a titkáshoz megérkezjen.

9. Az illető ló tulajdonos urak és idomárok figyelmeztetnek, hogy eltérőleg a pesti vagy más magyarországi pályákra tennélő szokásoktól, a kolozsvári lovaregylet határozataiból, valamennyi tét és bánatösszeg a versenyek előtti este 6 óráig a titkárságnál befizetendő, ellenkező esetben oly lovak, melyekért a tételek említett ideig be nem fizetettek, pályázásra nem eresztetnek.

10. Mindenemlő tudakozódás, bejelentés és nevezés így czim alatt: „Versenyi illető” Bartha Lajoshoz Kolozsvárt, főtér 2-ik szám, bérmentesen intézendők.

A lovar egylet megbízásából:  
Bartha Lajos,  
egyleti titkár.

## NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1881. május 20.

## Helyi hírek.

— **Nemzeti színház.** Tegnap Váradi jutalmára a „Kapitány kisasszony” került színpadra. A színházban, szép időnek és a mai díszelődésnek dacára, (Mátrai ur szótára szerint „házas frigy” megünneplése) elég szép közönség volt, mi kétségteletlenül annak jelelve, hogy Váradi ur a színtársulat kedveltebb tagjai közé tartozik. Bizonyára általános lenne iránta az elismerés, — tekintve sok természeti előnyét, kellemes hangját stb. — ha mindig oly figyelemmel játszana, mint tegnap. Fanchett Pálmai asszony játszta kedvesen és elevenen, Lambert szerepében pedig Érczy ur, az új tenorista irgott-forgott. Ugy lehet, hogy Érczy urnak van is hangja, sőt tegnap, mintha sejtetnie volna is, azonban valami sajátos gyűszűalakra szedi össze az ajakát, szörnyű titokban sugva ki egy-egy hangot s inkább játszik, ahogy énekeljen. Eddigi föléltében jóformán a tühöt bonvivánt színészt ismertük meg benne. A tenoristához alig vala szerencsénk. Elismeréssel szólnak itt Batekné asszony énekeiről. Könnyen, tisztán s ügyesen színre lépve nyújtotta tegnap legkivált kadenciáit. Ugy a karok, valamint a két nagy kvartett előadása dicsőreget érdemel. Legtöbbször az első felvonás duettjét (Pálmai és Váradi által énekelve) tapsolták. A kiállítás díszes volt, s a Kapitány kisasszonyt — addig, míg az operett műfaj elődik színházunk repertoírján — bizonyosan többször is szívesen megnézi közönségünk.

— **A szép természet** kinyitásával sétáló kedvtűnk is megjött — volna, ha találnánk helyet, a hol tudnánk egy kissé kimoshatónk tisztán, tiszta levegővel. A múzeum-kertbe mennénk, ha a két szék közt pad alatt nem maradtak volna. De a mióta a múzeum-egylet, az egykor gyönyörű sétahelyeket, átadta az egyetemnek, az pedig berendező egyik részében a fűves kertet s csak is ezt a részét gondozza: azóta pusztul, vész a közönségnek főnyugtató rész, tó, csörgő, padok, utak csak isten nyevében vannak. A mintaszerűen gondozott, de a közönség előtt elzárt fűves kertben kívül, jó volna a múzeum-egyletnek gondoznia a közkert-részt. Annnyival inkább, mert a sétátér maig sem hozott abba az állapotba, hogy ott üldülhesünk; utait kimosta a minapi áradás, s lehet, hogy igazítják is a romlásokat, mert a sétátér egész hosszában kézfelfogható nyomai láthatók az ott elhaladt közegeknek, de azért mégis pocolyába tapos, a ki erre vetemedik s gyönyörködik valamelyik szomszédos telek pálinka főzőjének bráha-szá-gában. Levegőt, több tiszta levegőt kértünk!

— **Fontos lelet.** A kir. kincstári uradalmi ügyészségnek, a jogügyi igazgatóság új szervezésével, szintén ujan alakítottán, dr. Csá-vási Gyula, a kolozsvári derék kincstári ügyész, most rendezte a régi fiscoalis levéltár keze alá jutott részét s mint halljuk, igen sok régi jogtörténelmi adatot vont ki szakértő rendezése által, a felelősség parából. Igen értékes lelet, a többek közt, a régi erdélyi dieták végzéseinek teljes gyűjteménye 1540-től a múlt évszáz végeig. E gyűjtemény mintegy 30 vastag folió kötetet tölt ki s a Szilágyi Sándor által most közbeocsátott

„Erdélyi országgyűlési emlékek” bőv kiegészítésül szolgálhat, miután e kötetek mindazokat az Approbaták és Compillaták szerkesztése alkalmával mellőzött régi törvényeket is tartalmazták, a melyek egy részét Szilágyi Sándor oly hangya-szorgalommal gyűjtötte a különböző levéltárakból, de a melyek így egész összegükben, tudomásunk szerint eddig ismeretlenek valának. Dr. Kolosváry Sándor egyetemi tanár, mint halljuk, már megkezdte e kiváló fontos jogtörténelmi forrás tanulmányozását.

— **Váljunk el!** Sardon és Najac nagybíró vigjátéka valószínűleg már a nyári színpadon adatik elő nálunk. Az előkészületek tolnak rá. Cyprienne szerepét Szacsavayné, a három nagyobb férfi szerepet Mátrai, Gyenes és Tolnay fogják játszani.

— **Májális.** A helybeli tud. egyetem bölcsészeti és természettudományi kárainak hallgatósága által rendezendő májusi táncszármazom f. hó 21-én szombat, okvetlen meg fog tartatni a „Lővő üldő”-ben. — Belépti jegyek a meghívó előmutatása mellett válthatók a Nemzeti szálloda 8. számú szobájában f. hó 21-én d. e. 9—1 óráig, d. u. 3—5-ig, este a pénztárnál. Kezdeté pontban 6 órakor. A rendező bizottság.

— **A bölcsészeti és természettudományi hallgatók májusi táncszármazom rendező bizottsága** mindent elkövet, hogy ez estély fényesen sikerüljön. A már mindentit elterjedt hírrel szemben azonban ki kell jelentenünk, hogy a villanyvilágítás tervéről kénytelen volt a bizottság jelen alkalommal lemondani, a kivétel el ugyanis olyan akadály gördült, melyet elhárítani az idő rövidsége miatt lehetetlen volt. De ennek dacára a rendezőség megtesztelt erővel iparkodik egy fényes, kedélyes s egyszerű mulatságot létrehozni.

— **Meghívás.** A kolozsvári orvostanhallgatók segély-egylete tagjait f. hó 21-én szombaton délután 6 órakor a leíró s tájbonczatani intézetben tartandó zárkönyvtárra tisztelettel meghívjuk. Szentkirályi Géza s. e. elnök. Hő-gyész Ferencz s. e. titkár. Tárgyak: 1. Tisztelet-selők jelentése s a választmány lemondása. 2. Ügykezelési szabályok módosítására kiküldött bizottság jelentése. 3. Szűnidei bizottság választása.

— **Meghívó.** A kolozsvári m. kir. tud. egyetemi kör önképző köre folyó évi május hó 22. napján, vasárnap d. e. 10 órakor a kör helyiségében bezáró képzőköri gyűlést fog tartani, melyre az érdeklődők tisztelettel meghívotnak. Tárgyak: 1. Breán Kázmér b. h. felolvasása Tóth Kálmán „Dalköltéséről.” 2. Birálat Kö-mőcsy József j. h. „Socialismus az őskorban” czimű értekezésére, írta és felolvassa Deák Gá-bor joghallgató. Kolozsvárt, 1881. máj. 20-án. Pataky Jenő, elnök. Puszkás Lajos, titkár.

— **Meghívó.** Tisztelettel kérem a „Ké-lér Ilona sir-emlékét létesítő bizottság” n. t. tag-jait, hogy folyó hó 22-én (vasárnap) d. e. 3 órakor, a városbáz nagy termében tartandó ülő-sen megjelenni sziveskedjenek. Tárgyak: 1. Pénztárnok jelentése. 2. További intézkedések. Kolozsvárt, 1881. május 20-án, Br. Kemény Endre b. elnök.

— **Időjárás.** Európában: A nagy lég-nyomás (765—766) a kárpátok északkelti vo-nalában Gács és Magyarországon van. A de-pressió (758) a kontinens északnyugati pontjain vonul végig. Németországban többnyire délny-gati mérsékelt szelek mellett az idő borus, a hőmérséklet majd mit sem változott. Hazánk-ban: különböző irányú mérsékelt szelek mellett a hőmérséklet, valamint a légnyomás is feljebb emelkedtek. Az idő többnyire derült, száraz; helyi esők gyérén keleten voltak, Beszterczen kevés jéggel. Éghabboru volt Beszterczen, Orso-ván és S.-Szentgyörgyön. Kilátás a jövő idő-re: Hazánkban: Többnyire derengő időt várhatni továbbra is. Helyi rövid zivatarok inkább közép és nyugati részeken lehetnek.

## Hazai hírek.

— **Az akadémia nagygyűlésén,** Fraknói Vilmos föltitkár jelenté be a vasárnapi közlélis tárgysorát. A nagygyűlés azután szava-zással elhatározta, hogy az elhunyt Csengery Antal alelnök arcképét lefesteti a képesterem számára. Következett az osztályügyek tárgya-lása, jóváhagyása. A „Ruthén-magyar-szótár”-t, mely a Fekesházy-féle ötszáz-forintos díjat meg-nyerte, Csopely László miniszterelnöki fordító irta. A második osztályban a Dóra-díjjal kitün-tett két pályamunkát: „az ágio ingadozásának befolyása a kereskedelemre stb.”, dr. Kovács Gyula, a miskolci kereskedelmi kamara titkára s dr. Weisz Béla tanár irták. A Gorove-díjra irt két dolgozat ügye: „Schopenhauer és Hart-mann bölcsészetről” függőben maradt, mert két bíráló eltérő nézetben lévén, most még harma-diknak kell kiadni. A többi pályázatokat díjat nem lehetett kiadni, a beérkezett munkák gyünge-volta miatt. Finaly Henrik lev. tagot, saját ké-relmére, az első osztályból áttették a máso-dikba.

— **Népgyűlés** Nagy-Szebenben. Több nagyszebeni adófizető felhívása folytán május 18-án a „római császár” szálloda nagytermében mintegy 600 polgár gyűlt össze, tanácskozn

folyamatban levő adókövető bizottság méltatlan eljárása ellen. A tanácskozást ¼ négykor d. u. dr. Wolff nyitotta meg, hosszas beszédnek ki-emelve az adóterhek súlyát, melyekkel a közjölét nem áll egyhangban, és ennek dacára az adók Szeben város polgárait, mind nagyobb mértékben rovatnak ki. Ezt pedig csakis az adó-kirovó bizottság tagjainak méltatlan eljárása okozza. E miatt kimondja, hogy a gyűlésnek fő-czélja legyen az ellenorvoslatot és segélyt ke-reelni, a megengedett törvényes uton, jog és igaz-ság alapján. Heves viták után a gyűlés elnöke indítványt nyújtott be, mely szerint, tekintetbe véve, hogy az évről évre mindinkább fokozódó adóteher csak is a közjölét gyarapodása vagy az adótörvények javítása által lehetne indokol-ható, a melyeket pedig nem áll; tekintve, hogy az egyes adók felszámítása inkább az adó ki-rovó bizottság indokolatlan és helytelen eljá-rása folytán történik, és tekintetbe véve végre, hogy az adók túlságos felemelése nem csak az összes kereskedelmet, de az általános jólétet is alássa: küldjön a gyűlés egy deputatiót a nmlts. pénzügyi miniszterhez, vagy ő felségéhez a ki-rályhoz és kérelmezze adó-terhek enyhítését és az adókirovó bizottság méltatlan eljárásának or-vosolását. — Ez indítványt a gyűlés egyhangu-lag elfogadta, melyek után az elnök ő felségét a királyt lelkes szavakban életve, a gyűlést feloszlatta.

## Vegyes hírek.

— **Tudományos utazás Dél-Arábiába.** A mint a „cs. k. Földrajzi értesítő”-ben olvassuk Langer Siegfried feladatut tűzte ki magának Arábia beutazását tudományos czélból és rövid idő múlva meg is kezdte utazását. Langer ur, főképen hujmari és arab feliratokat és okmányo-kat gyűjt, és kivált nyelvészeti és ethnografiai tanulmányokkal foglalkozik. A bécsi földrajzi társulat a legszebb reményeket köti ez utazás-hoz, és Langer urat pénzübeli segéllyel is tá-mogatni fogja.

— **A zsidóüldözések** áldozatai javára, a Párisban élő orosz zsidók, kik tekintélyes va-gyon felett rendelkeznek, éltkön Ephrussy és Grünzburggal, tanácskozára ültek össze, miként lehetne déli oroszországi hitorsosainak gyors és hathatós segélyt nyújtani.

— **A walesi herceg,** folyó hó 18-án délután két órakor érkezett külön vonattal Bé-csen át Gmundenbe. Megérkezése után két órá-val a legderültebb időben külön gőzösné sá-tahajózás volt a Trauseen, melyben részt vettek, a walesi herceg, cumberlandi herceg és herceg-nő, a hannoveri özvegy királyné és kíséretük. — Az angol trónörökös éjjel tovább utazott Londonba.

— **Zavargások** Odessában. A „Neue F. Pr.”-ben olvassuk, hogy e hó 15-én délután Odes-sában villámgyorsan terjedt el a hír: hogy „ülk a zsidókat,” és csakugyan alig pár perc múl-va az utcákat és tételeket ordító és lármás nép-csoport lepte el. A zavargók kövekkel fegyver-keze kivétel nélkül minden ház ablakait bever-ték, akár zsidók s akár keresztények voltak is. A kormányzó erőlyes fellépése elejét vette a nagyobb szerencsétlenségnek és vérengzésnek, katonaságot rendelvén ki a helyszínre, kik a zavargókat szétverték és számosakat elfogtak. A lakosságot a kormányzó felhívta, hogy lakásukat ne hagyják el mert a katonaságnak rendelet ada-tott fegyverrel használatára is. Ugyancsak e lap-nak távirják Odessából május 18-áról, hogy a uyalom és csend teljesen helyre állott, de a kereskedelem tökéletesen szűntel.

## KÖZGAZDASÁG.

Maros-Vásárhely, 1881. május 17.

## Üzleti heti szemle.

A gazdáink által anyira óhajtott, s a ve-tésekre általában jó hatással bíró, eső beállott; sajnos, hogy sokkal tartósabb, mint kívánatos volna, mert még huzamosb ideig tartó esőzés, a nélkül is nagyon buja őszi vetéseinkre káros befolyással lehetne még, másrészt a tavaszi mun-kálatok befejezését gátolja.

Vevők és eladók tartózkodása folytán üz-leti forgalmunk e hétre a legcsekélyebb volt, s csak is a kimért szükséglet fedestetett: Tengeri valamilvel magasabb árakat ért el, itt helyben 4.60—65. Ludason 4.70. Balázsfalván, Gyula-Fehérvárt 4.65—70. Gyéresen 4.75-ig vásárolta-tott. Buza mult heti árakban minőség szerint 10.30—60-ig. Rozs 9 forintig. Zab 5.20.

Schwarz Zsigmond.

## HETI VÁSÁR

— Kolozsvárt, 1881. május 19-én. —

Mai hetivásárunkon a forgalom általában közepes. A gabonárák változtak, a mennyiben a kukorica és különösen a rozs ára emelkedett. Hectoliter szerint a következő árak irányadók: buza 76—78 k. 8—8 frt 50 kr, gyengebb 74—75 k. 7—8 frt; rozs 70—71 k. 6 frt 60—80 kr; kukorica 74—75 k. 3 frt 60—70 kr; zab 40—41 k. 2 frt 40 kr.

Fapiacunkon kevés volt a behozatal. Takarmánypiacunkon egy szekér széná

6—12 frt, szalma 3 frt 50 kr, a zsupszalma párja 12 kr volt kinalattal.

Sertéspiacunkon f. hó 18-án csekély for-galom mellett a kövér sertés darabja 30—42 ft, soványé 13—18 frt, malaczé 4—9 frt. Nyársér-tés nem hajtatott fel.

Belső piacunkon említésre méltó, hogy a lisztárak szintén emelkedtek, és pedig métermá-zsánként 11—21-ről 11 frt 80—21 frt 80 krra a málliszt 7 frt 50 kr, malékása 7 frt 80, fe-hér rozaliszt 18 frt, barna 12 frt 80, dereze 4 frt 60, korpá 3 frt 60 kr.

Majorság párja: csirke 30—70 kr, tyúk 1—1 frt 30 kr, ruca 1 frt 30 kr, pipe 1 frt 80 kr. liba 2 frt 40 kr kövér liba 6 frt tojas, 7 dra 10 kr. Bárány darabja 2 frt 40—50 kr, szopó-malac 2 frt. Kilogramm szerint: marhabús 46 kr, sajt 50 kr, turó 30 kr, zöldség 12 kr, kenyér 15—21 kr.

## A

## „Kelet” magántáviratai.

(Magyar távirati iroda.)

Budapest, május 20. Tegnap az estély igen fényes volt. A kétezer négy-száz meghívottnak legnagyobb része meg-jelent. A vidéki küldöttek teljes számmal vettek részt az estélyen. Ugy az urak, mint a hölgyek kevés kivétellel díszma-gyarban voltak. Trónörökös és neje so-kakkal társalgott így Károlyi Gyula, Zichy Ferencz, Pálffy Mór grófokkal, Feri-dun török consullal, Vécsey Tamás, Zsi-linszky Mihály, Széll Kálmán, Nagy György, Hosszitszky képviselőkkel, Szász Károly, Kerkapolylyal. Szabados szegedi tanácsnoktól kérdé: Megszűnt-e teljesen a vész Szegeden?

Az estély tizenegykor oszlott el.

A mai program a következő:

A trónörökös és neje megtekintik az Eszterházy képtárt és műcsarnokot. Ez-után a lóversenyre mennek s este a nem-zeti színházba, hol „Csongor és Tünde” adatik díszelőadással.

London, május 20. Szuk el-Arbanál a francziák és tunisiak megütözköztek. Mind-két fél súlyos veszteséget szenvedett. A franczia segédcsoapatok Bizertában ki-szálltak.

Pétervár, május 20. Zseljabov ki-végzett nihilista társnőjét elfogták. La-kásában nyoma, fegyver, rob-bantó anyagok találtattak. A rendőrség egy titkos gyűlést lepett meg s mindnyáját elfogta.

Budapest, május 20. Képviselőház. Madarász felszólal a primás üdvözlő be-szédének osztrák-magyar birodalomról szóló kifejezése ellen. Tisza miniszterel-nök felszólalása után elnök constatálja, hogy e kifejezés a monarchia másik fe-lére vonatkozik.

Kihirdették a szegedi választóke-rületek új beosztásáról szóló szentesített törvényezik. Horváth Gyula a tjasvasal elfogadását ellenzi, miután az osztrák vasut csatlakozása által Szeged kereske-delmének egy részét a várostól elterelve látja.

Elvileg általában ellenzi a viczi-nalis vasútak építését mindaddig, míg a folyamatszabályozások keresztül nem vitetnek, tehát a főszempont jelenleg erre fektetendő. Végh Aurel reflex-tálva a mondottakra megjegyzi, hogy a viczinális vasutakról hozott törvény tár-gyalása alkalmával inkább látta volna helyén ezen érvek felemlítését, most azon-ban nem tartaná hasznosnak egy enge-délyezett vonal kiépítését késleltetni

Prága, május 20. A trónörökös párt cseh nemesség a várakban 25-én várja.

Stuttgart, május 20. A király meg-nyitotta a württembergi országos iparki-állítást.

London, május 20. Az alsóház nagy szótűbbséggel elfogadta az iro-rszági agrarius törvényt.

Lemberg, május 19. A „Pol. Corr.” kievei jelentése szerint, a legutóbbi zsidóüldözé-sek folytán a panique meglepte a nagybirtoko-sokat és keresztény vagyonos osztályt egyaránt. Minthogy a nép egyes proclamatioja ijeszte-seket tartalmaz, hogy a lázongások a zsidók után ezen osztályok ellen irányul.

Konstantinápoly, május 18. A „Pol. Corr.” jelenti, hogy a porta és Corti között újabb viszátkodás tört ki, miután egy olasz nő áttért az Islamra és a Harembe vétetett fel. A porta megtagadta a nő kiszolgáltatását. Corti gróf politikai összeköttetéseknek megszakításával fenyegetőzik.

Felolós szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKÉSY KÁROLY.

